



Zhytomyr Ivan Franko State University Journal.
Pedagogical Sciences. Vol. 2 (125)

Вісник Житомирського державного
університету імені Івана Франка.
Педагогічні науки. Вип. 2 (125)

ISSN (Print): 2663-6387

ISSN (Online): 2664-0155

SECONDARY EDUCATION СЕРЕДНЯ ОСВІТА

UDC 378.012:001.8

DOI 10.35433/pedagogy.2(125).2026.11

SUBSTANTIATION OF THE AUTHOR'S METHODOLOGY FOR PEDAGOGICAL ASSESSMENT OF THE EMOTIONAL AND VALUE STRUCTURAL COMPONENT OF READINESS AMONG STUDENTS OF THE LYCEUMS OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE FOR EDUCATIONAL AND AWARENESS- RAISING ACTIVITIES

K. A. Dolidze*, O. V. Otravenko**

The article is devoted to the theoretical substantiation, development, and pedagogical verification of the effectiveness of using the author's questionnaire "Value and Semantic Guidelines of an Educator", designed to measure the indicators of the emotional-value structural component of readiness among 10th-grade students of security-oriented lyceums and national-patriotic education of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine for peer-to-peer educational and awareness-raising activities. It has been proven that under the conditions of existential challenges, full-scale military aggression, and permanent security threats, peer education acts as an effective practice-oriented tool for transforming acquired knowledge in psychoeducation and applied security training into conscious, socially useful action. It has been established that the educational environment of security-oriented lyceums and national-patriotic education of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine requires systematic pedagogical mechanisms of influence that allow lyceum students to realize their internal motivation through constructive interaction within the student community.

The paper reveals a specialized author's diagnostic tool for measuring the emotional and valuable criterion, "Value and Semantic Orientations of an Educator" (which evaluates civic activity, value mentorship, collective agency, and striving for self-development). The full text of the author's questionnaire covering 20 statements is presented, the mathematical apparatus for calculating the integral indicator is described, a scale for converting "raw" scores into a 12-point scale of pedagogical monitoring is presented, and detailed qualitative interpretations of four levels of readiness formation are provided. The regulatory, legal, scientific, and pedagogical grounds for using the developed diagnostic tool are substantiated.

* Postgraduate student

(State Institution "Luhansk Taras Shevchenko National University", Lubny, Poltava Region)
ne7mesis@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8534-1469

** Candidate of Pedagogical Sciences (PhD in Pedagogy), Docent, Head of the Department

(State Institution "Luhansk Taras Shevchenko National University", Lubny, Poltava Region)
yelenot@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8308-5895

Key words: patriotic education, educational activity, mental health, support mechanisms, international experience, preparation, psychological preparation, training, competitive activity, peer-to-peer.

ОБҐРУНТУВАННЯ АВТОРСЬКОЇ МЕТОДИКИ ПЕДАГОГІЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНОГО СТРУКТУРНОГО КОМПОНЕНТА ГОТОВНОСТІ УЧНІВ ЛІЦЕЇВ МВС УКРАЇНИ ДО ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

К. А. Долідзе, О. В. Отравенко

Стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню, розробленню та педагогічній перевірці ефективності використання авторського опитувальника "Ціннісно-сміслові орієнтири просвітника", призначеної для вимірювання показників емоційно-ціннісного структурного компонента готовності ліцеїстів 10-х класів ліцеїв безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання Міністерства внутрішніх справ України до просвітництва однолітків за технологією "рівний – рівному". Доведено, що в умовах екзистенційних викликів, повномасштабної військової агресії та перманентних безпекових загроз просвітництво однолітків виступає дієвим практико-орієнтованим інструментом трансформації набутих знань з психоедукації та прикладно-безпекової підготовки у свідому соціально корисну дію. Встановлено, що освітнє середовище ліцеїв безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання Міністерства внутрішніх справ України потребує системних педагогічних механізмів впливу, які дозволяють ліцеїстам реалізувати внутрішню мотивацію через конструктивну взаємодію в учнівському колективі.

У роботі розкрито спеціалізований авторський діагностичний інструментарій вимірювання показників емоційно-ціннісного структурного компонента, "Ціннісно-сміслові орієнтири просвітника" (оцінюються такі субшкали як "громадянську активність", "ціннісне наставництво", "колективну суб'єктність" та "прагнення до саморозвитку"). Наведено повний текст авторського опитувальника, який охоплює 20 тверджень, описано математичний апарат розрахунку інтегрального показника, презентовано шкалу переведення "сирих" балів у 12-бальну шкалу педагогічного моніторингу та надано розлогі якісні інтерпретації чотирьох рівнів сформованості готовності учнів ліцеїв МВС України до просвітницької діяльності. Обґрунтовано нормативно-правові та науково-педагогічні підстави використання розробленого діагностичного засобу.

Ключові слова: патріотичне виховання, учбова діяльність, психічне здоров'я, механізми підтримки, міжнародний досвід, підготовка, психологічна підготовка, тренування, змагальна діяльність, рівний-рівному.

Introduction of the issue. Modern existential challenges stem from the state of a permanent security threat, full-scale aggression against Ukraine, and the imperative to defend state sovereignty; these factors actualize the necessity for a paradigm shift in the national system of general secondary education. Modernization of the educational space requires not merely a purely content-based update of academic disciplines, but above all, a profound search for and implementation of novel approaches to educational interaction with school youth, as well as the creation of effective mechanisms for their active involvement in mastering basic skills in psychoeducation, self-regulation, and safe handling of

Постановка проблеми. Сучасні екзистенційні виклики, зумовлені станом перманентної безпекової загрози, повномасштабною агресією проти України та необхідністю захисту суверенітету держави, актуалізують необхідність парадигмального зсуву у вітчизняній системі загальної середньої освіти. Модернізація освітнього простору вимагає не лише суто змістового оновлення навчальних дисциплін, а передусім глибинного пошуку та втілення нових підходів до освітньої взаємодії з учнівською молоддю, створення дієвих механізмів її активного залучення до опанування базових навичок з психоедукації, саморегуляції та безпечного

weapons. The specified spectrum of competencies emerges as an integral element of general civic preparedness that every citizen of our country must possess under conditions of survival, strategic adaptation, and national defense.

This orientation is regulated by the current legal framework governing the defense and education sectors. In particular, the Law of Ukraine "On the Foundations of National Resistance" of July 16, 2021, No. 1702-IX defines national resistance as a comprehensive system of measures organized and implemented to ensure national security, prepare Ukrainian citizens for general defense, and impart a systemic, nation-wide character to military-patriotic education [1]. The model integrated curriculum "Defense of Ukraine" for Grades 10-11 of general secondary education institutions, approved by Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1120 dated August 09, 2024, establishes requirements for developing defense consciousness, practical skills in safe handling of weapons, knowledge of psychological self-help, and readiness to fulfill civic duty among high school students [2]. The *Regulations on the Psychological Service in the Educational System of Ukraine*, approved by Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 509 dated May 22, 2018, regulate the normative foundations of psychoeducational, awareness-raising, and preventive activities of educators and practical psychologists aimed at promoting the harmonious personal development of learners and creating a psychologically safe educational environment [3]. The *Concept for the Development of Mental Health Care in Ukraine for the Period up to 2030*, approved by Ordinance of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1018-r dated December 27, 2017, outlines strategic directions for ensuring the mental health of the population, fostering psycho-emotional resilience, reducing the stigma surrounding seeking psychological assistance, and implementing preventive educational programs [4]. Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1/13452-25 dated July 21, 2025, "On Priority Directions for the Work of the

поводження зі зброєю. Вказаний спектр компетентностей постає невід'ємним елементом загальногромадянської підготовки, якою має володіти кожен громадянин нашої країни в умовах виживання, стратегічної адаптації та оборони держави.

Зазначена векторність регламентована сучасним нормативно-правовим забезпеченням галузі оборони та освіти. Зокрема, Законом України "Про основи національного спротиву" від 16 липня 2021 р. № 1702-IX національний спротив визначено як комплексну систему заходів, що організовуються та здійснюються з метою забезпечення національної безпеки, підготовки громадян України до загальної оборони та надання військово-патріотичному вихованню системного, загальнодержавного характеру [1]. У модельній навчальній програмі інтегрованого курсу "Захист України" для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженій наказом МОН України від 09 серпня 2024 р. № 1120, закріплено вимоги щодо формування у старшокласників оборонної свідомості, практичних навичок безпечного поводження зі зброєю, знань з психологічної самопомогі, а також готовності до виконання громадянського обов'язку [2]. Положенням про психологічну службу у системі освіти України, затвердженим наказом МОН України від 22 травня 2018 р. № 509, регламентовано нормативні засади психоедукаційної, просвітницької та профілактичної діяльності педагогів і практичних психологів, спрямованої на сприяння повноцінному особистісному розвитку здобувачів освіти та створення психологічно безпечного освітнього середовища [3]. У *Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року*, затвердженій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1018-р, визначено стратегічні напрями забезпечення ментального здоров'я населення, формування психоемоційної стійкості, зниження стигматизації звернення по психологічну допомогу та впровадження превентивних освітніх програм [4]. У Листі Міністерства освіти і

Psychological Service in the Educational System in the 2025/2026 Academic Year", emphasizes the urgent need to strengthen preventive work regarding the preservation of learners' mental health, their mastery of self-regulation techniques, and the engagement of school youth in peer support under martial law [5].

Under conditions where the physical, spiritual, and socio-cultural existence of the nation faces a direct threat, specialized lyceums focused on security orientation and national-patriotic education of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, established pursuant to Ordinance of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 437-r dated May 17, 2024, acquire paramount importance [6]. These institutions represent an essential link in the national educational system, operating under the patronage of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, and providing not only specialized secondary education, but also initial professionalization and career guidance for future specialists in the security and defense sector. The specified institutions are transforming from purely academic entities into strategic centers for fostering a security culture and resilience, where peer education serves as an effective tool for transferring vital experience, knowledge, and practical action algorithms.

Modern youth, particularly 10th-grade lyceum students, require not merely reproductive assimilation of theoretical knowledge, but a conscious mastery of applied competencies, among which psychological awareness (mental well-being, emotional psycho-immunity, stress coping abilities) and safe weapon-handling skills (within applied security training) occupy a key place. These competencies must be effectively transmitted through the active engagement of students themselves in peer education utilizing peer-to-peer technology.

An analysis of the educational process and educational work practice in security-oriented and national-patriotic lyceums of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine reveals a series of substantial contradictions and practical issues that necessitate urgent scientific and pedagogical resolution.

On the one hand, the educational environment of the specified lyceums has a

науки України від 21 липня 2025 р. № 1/13452-25 "Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2025/2026 навчальному році" окреслено нагальну потребу в посиленні профілактичної роботи щодо збереження ментального здоров'я здобувачів освіти, оволодіння ними техніками саморегуляції та залучення учнівської молоді до взаємопідтримки в умовах воєнного стану [5].

В умовах, коли фізичне, духовне та соціокультурне існування нації перебуває під безпосередньою загрозою, особливого значення набувають ліцеї безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання Міністерства внутрішніх справ України, утворені згідно з Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 травня 2024 р. № 437-р [6]. Ці заклади постають важливою ланкою вітчизняної системи освіти, що функціонує під протекцією Міністерства внутрішніх справ України та забезпечує не лише здобуття профільної середньої освіти, а й первинну професіоналізацію та орієнтацію майбутніх фахівців сектору безпеки й оборони.

Вказані заклади трансформуються з інституцій суто академічного навчання у стратегічні центри формування безпекової культури та стійкості, де просвітництво однолітків постає ефективним інструментом передачі життєво необхідного досвіду, знань та практичних алгоритмів дій.

Сучасна молодь, зокрема ліцеїсти 10-х класів, потребує не лише репродуктивного засвоєння теоретичних знань, а й свідомого оволодіння прикладними компетентностями, серед яких ключове місце посідають психологічна обізнаність (ментальне благополуччя, емоційний психоімунітет, вміння долати стресові стани) та навички безпечного поводження зі зброєю (у межах прикладно-безпекової підготовки). Визначені компетентності мають бути ефективно трансльовані через активне залучення самих учнів до просвітництва однолітків за технологією "рівний-рівному".

Аналіз освітнього процесу та практики виховної роботи в ліцях безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання Міністерства

powerful educational and patriotic potential, since all educators and some certified pedagogical staff are combatants with real combat and practical experience, and the physical development of the lyceum students is actively supported through various sports and competitive activities.

On the other hand, a sharp disparity and systemic problems are observed in the sphere of psychological support and applied security training of learners. The staffing level of the psychological service in the lyceums is extremely limited (only 1-2 local psychologists for the entire lyceum); consequently, these specialists are physically unable to spend sufficient time with students or cover the entire scope of preventive and psychoeducational work. The ongoing activities of staff psychologists are predominantly consumed by daily urgent and administrative tasks, diagnostics, routine monitoring, and individual support of students, which precludes them from conducting systematic, deep psychoeducation classes. Centralized management of psychological support activities is also incapable of fully covering the existing needs of educational institutions.

In parallel, there is an ongoing problem regarding staffing for specialized disciplines and extracurricular clubs: a significant shortage of practical security specialists willing and able to transfer their skills to learners in secondary education institutions is observed. The main causes include low financial incentives (salaries) in the educational sector, as well as a lack of pedagogical education, methodological skills for working with minors, and confidence in their own pedagogical competence among most practical specialists.

The engagement of external specialists, instructors, and military personnel is fragmented and short-term (isolated visits for 1-3 days per year), lacking the necessary systemism and continuity. Due to the absence of continuous reinforcement of the material, lyceum students rapidly forget the acquired information and lose their initially formed skills.

In response to the demands of practical educators, the task arises to develop and implement systemic, pedagogically managed

внутрішніх справ України виявляє низку суттєвих суперечностей і практичних проблем, які потребують нагального науково-педагогічного розв'язання.

З одного боку, освітнє середовище зазначених ліцеїв має потужний виховний і патріотичний потенціал, оскільки всі вихователі та деякі атестовані педагогічні працівники є учасниками бойових дій (УБД) із реальним бойовим і практичним досвідом, а фізичний розвиток ліцеїстів активно підтримується через різні види спорту та змагальну діяльність.

З іншого боку, спостерігається гостра диспропорція та системні проблеми у сфері психологічного супроводу та прикладно-безпекової підготовки здобувачів освіти. Штатна чисельність психологічної служби в ліцеях є вкрай обмеженою (всього 1-2 локальних психологи на весь ліцей), через що фахівці фізично не спроможні проводити достатньо часу з учнями та охопити весь обсяг профілактичної й психоедукаційної роботи. Поточна діяльність штатних психологів переважно завантажена щоденними терміновими й адміністративними завданнями, діагностикою, поточним моніторингом та індивідуальним супроводом вихованців, що унеможливає проведення ними систематичних, глибоких занять з психоедукації. Централізоване управління за діяльністю психологічного забезпечення також не здатне повністю покрити наявні потреби освітніх закладів.

Паралельно з цим наявна проблема кадрового забезпечення спеціалізованих дисциплін та гуртків: спостерігається суттєвий брак практичних фахівців з безпекових напрямів, які мали б бажання та можливість передавати свої навички здобувачам освіти в закладах середньої освіти. Головними причинами цього є низький рівень матеріального стимулювання (заробітної плати) в освітній галузі, а також відсутність у більшості практичних фахівців педагогічної освіти, методичних навичок роботи з неповнолітніми підлітками та впевненості у власній педагогічній компетентності.

Залучення зовнішніх фахівців, інструкторів та військовослужбовців має фрагментарний і короткотривалий

educational technologies, among which the technology of mutual learning and training of peer educators based on the peer-to-peer principle occupies a special place. The content-technological means for implementing this process is the author's curriculum for the extracurricular course "Educational Training" ("Prosvitnytskyi Vyshkil") for 10th-grade students in security-oriented and national-patriotic lyceums of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, spanning 85 academic hours (85 classes of 45 minutes each) and comprising three modules: "Psychoeducation", "Marksmanship Horting", and "Facilitation".

Since the readiness of students of security-oriented lyceums and national-patriotic education of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine for peer education is considered by us as an integrated personal-activity formation that combines stable motivation, a system of deep psychoeducational, applied-security, and methodological knowledge, practical skills in organizing peer-to-peer learning, and the ability under pedagogical support to plan, conduct, and evaluate educational and awareness-raising activities using the "peer-to-peer" technology, its assessment involves systematic pedagogical monitoring of four basic structural components: emotional-value, cognitive-content, methodological-activity, and leadership-organizational.

The primary and fundamental basis of the mentioned readiness is the emotional-value structural component, which reflects the value-semantic orientation of the lyceum student's personality, their motivation for socially useful interaction, aspiration for self-development, defense of national interests, team building, and the construction of a trusting dialogue.

Current state of the issue. The problem of fostering youth readiness for mentorship, mutual learning, and educational activity is at the center of attention of many contemporary scholars. Socio-psychological factors influencing the formation of social self-determination among adolescents in the process of educational interaction have been highlighted by Yu. Vasiuk and A. Ivanytsia, who demonstrated the necessity of creating alternative spaces of self-expression within educational institutions to ensure

характер (поодинокі візити на 1-3 дні на рік), що позбавлено необхідної системності та наступності. Через відсутність безперервного закріплення матеріалу ліцеїсти швидко забувають отриману інформацію та втрачають первинно сформовані навички.

На запит практичних освітян постає завдання розробки та впровадження системних, педагогічно керованих освітньо-виховних технологій, серед яких особливе місце посідає технологія взаємонавчання та вишколу просвітників за принципом "рівний-рівному". Змістово-технологічним засобом реалізації цього процесу виступає авторська навчальна програма гуртка "Просвітницький вишкіл" для ліцеїстів 10-х класів ліцеїв безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання Міністерства внутрішніх справ України, яка охоплює 85 академічних годин (85 уроків по 45 хвилин) і передбачає викладання трьох модулів ("психоедукація", "стрілецький хортинг", "фасилітація").

Оскільки готовність учнів ліцеїв безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання МВС України до просвітництва однолітків розглядається нами як інтегроване особистісно-діяльнісне утворення, що поєднує стійку мотивацію, систему глибоких психоедукаційних, прикладно-безпекових і методичних знань, практичні вміння організовувати взаємонавчання та здатність під педагогічним супроводом планувати, проводити й оцінювати просвітницькі заходи за технологією "рівний-рівному", її оцінювання передбачає системний педагогічний моніторинг чотирьох базових структурних компонентів: емоційно-ціннісного, когнітивно-змістового, методично-діяльнісного та лідерсько-організаторського.

Першочерговим та базовим підґрунтям зазначеної готовності є емоційно-ціннісний структурний компонент, який відображає ціннісно-сміслову спрямованість особистості ліцеїста, його мотивацію до суспільно корисної взаємодії, прагнення до саморозвитку, захисту національних інтересів, гуртування команди та побудови довірливого діалогу.

successful socialization and the establishment of student agency [7]. Engaging youth in mentoring activities as a means of developing personal and social responsibility has been proven by T. Rozvadovska, whose study substantiated that mentorship transforms a learner from a passive consumer of knowledge into an active subject who assumes responsibility for the well-being and development of others [8]. The internal motivational and value determinants of personal activity under extreme conditions have been thoroughly investigated by U. Huliak, who proved that intrinsic motivation – oriented toward one's own deep values, awareness of the social significance of the cause, and belief in the future – serves as the decisive factor in overcoming psycho-emotional tension and effectively fulfilling socially responsible tasks [9]. In a scientific study by M. Saiuk regarding the training of educational leaders, the importance of integrating reflective practices, facilitation methods, and self-evaluation of performance outcomes for the formation of a mature leadership stance was revealed [10]. Of particular significance for our study are the conceptual approaches of O. Otravenko and M. Karpenko regarding the application of cross-cutting modular programs, which allow for a harmonious combination of the theoretical and practical components of the educational process throughout the entire period of study to foster professional competencies [11]. Expanding upon these positions, O. Otravenko demonstrated that the systemic, integrated influence of all components of the educational environment ensures the transformation of external knowledge into deep internal values and national self-awareness of the individual [12]. Aspects of patriotic education and the formation of the emotional-value sphere of high school students are addressed in the work of H. Kolomoiets, who substantiated that the emotional-value component plays a decisive role in the patriotic development of the personality, as it provides a synthesis of evaluative judgments, emotional-volitional attitudes, and an individual system of value orientations [13]. Issues regarding the transformation of youth value orientations under the influence of the existential crisis

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування готовності молоді до наставництва, взаємонавчання та просвітницької діяльності перебуває у фокусі уваги багатьох сучасних науковців. Соціально-психологічні чинники формування соціального самовизначення підлітків у процесі освітньої взаємодії висвітлено Ю. Васюк та А. Іваницею, які довели необхідність створення альтернативних просторів самовираження в закладах освіти для забезпечення успішної соціалізації та становлення суб'єктності учнівської молоді [7]. Залучення молоді до наставницької діяльності як засіб формування особистісної та соціальної відповідальності доведено Т. Розвадовською, яка у своєму дослідженні обґрунтувала, що наставництво трансформує здобувача освіти з пасивного споживача знань в активного суб'єкта, який бере відповідальність за благополуччя та розвиток інших [8]. Внутрішні мотиваційно-ціннісні детермінанти активності особистості в екстремальних умовах ґрунтовно досліджено У. Гуляк, яка довела, що саме внутрішня мотивація, орієнтована на власні глибокі цінності, усвідомлення суспільної значущості справи та віру в майбутнє, постає вирішальним чинником подолання психоемоційного напруження та ефективного виконання соціально відповідальних завдань [9]. У науковому дослідженні М. Саюк стосовно підготовки освітніх лідерів розкрито значення інтеграції рефлексивних практик, фасилітаційних методів та оцінки власних діяльнісних результатів для формування зрілої лідерської позиції [10]. Особливе значення для нашого дослідження мають концептуальні підходи О. Отравенко та М. Карпенка щодо застосування наскрізних модульних програм, які дозволяють гармонійно поєднати теоретичний і практичний компоненти освітнього процесу протягом усього періоду навчання для формування фахових компетентностей [11]. Розвиваючи ці положення, О. Отравенко довела, що системний інтегрований вплив усіх компонентів навчально-виховного середовища забезпечує трансформацію

of war in Ukraine have been thoroughly analyzed by S. Symonenko and O. Onyshchenko, who recorded a re-evaluation of life priorities among adolescents, marked by an increase in the value of patriotism, security, responsibility, and the drive toward collaborative work for the reconstruction of the state [14].

Outline of unresolved issues brought up in the article. The specified staffing, methodological, resource, and time-related contradictions of educational practice require a systemic solution through the creation of a holistic educational system. To address these challenges, we have theoretically substantiated and developed a structural-functional model for fostering the readiness of students in security-oriented and national-patriotic lyceums of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine for peer education, which integrates target, methodological, content-procedural, diagnostic, and result-oriented blocks.

The content-technological means for implementing this model is the author's modular curriculum for the extracurricular course "Educational Training" ("Prosvitnytskyi Vyshkil"). However, the practical implementation of the developed model requires the creation of appropriate diagnostic tools to objectively measure its effectiveness.

Since the basic and primary foundation of lyceum students' readiness for educational and awareness-raising activities within the developed model is its emotional-value structural component, there is an urgent need to develop specialized diagnostic tools for assessing the relevant indicators of the formation of this readiness. Until now, pedagogical theory and practice have left a part of the general problem unresolved, which lies in the absence of a standardized methodology that would allow for an objective assessment of the value-semantic guidelines, civic engagement, aspiration for mentoring, and collective subjectivity of peer-educator lyceum students. The theoretical substantiation and methodological description of the author's methodology for pedagogical assessment of the specified component constitute the main purpose of this publication.

Aim of the research is to theoretically

зовнішніх знань у глибокі внутрішні цінності та національну самосвідомість особистості [12]. Аспекти патріотичного виховання та формування емоційно-ціннісної сфери старшокласників висвітлено у праці Г. Коломoeць, яка обґрунтувала, що емоційно-ціннісний компонент відіграє вирішальну роль у патріотичному становленні особистості, оскільки він забезпечує синтез оцінних суджень, емоційно-вольових установок та індивідуальної системи ціннісних орієнтацій [13]. Питання трансформації ціннісних орієнтацій молоді під впливом екзистенційної кризи війни в Україні ґрунтовно проаналізовано С. Симоненком та О. Онищенком, які зафіксували переосмислення підлітками життєвих пріоритетів, зростання цінності патріотизму, безпеки, відповідальності та прагнення до спільної праці задля відбудови держави [14].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Зазначені

кадрові, методичні та ресурсно-часові суперечності освітньої практики вимагають системного вирішення шляхом створення цілісної освітньо-виховної системи. Для подолання цих викликів нами було теоретично обґрунтовано та розроблено структурно-функціональну модель формування готовності учнів ліцеїв безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання МВС України до просвітництва однолітків, яка інтегрує цільовий, методологічний, змістово-процесуальний, діагностичний і результативний блоки.

Змістово-технологічним засобом реалізації цієї моделі виступила авторська модульна програма гуртка "Просвітницький вишкіл". Проте практичне втілення розробленої моделі вимагає створення відповідного діагностичного забезпечення для об'єктивного вимірювання її результативності.

Оскільки базовим і першочерговим підґрунтям готовності ліцеїстів до просвітницької діяльності у межах розробленої моделі є її емоційно-ціннісний структурний компонент, постає нагальна потреба в розробленні спеціалізованого

substantiate and present the author's methodology for pedagogical assessment of the emotional-value structural component of readiness among students of the lyceums of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine for educational and awareness-raising activities.

Results and discussion. The substantiation of the proposed methodology is based on a deep understanding of the essence of the emotional-value structural component in the general structure of the readiness of students of the lyceums of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine for educational and awareness-raising activities. This component reflects the axiological and motivational spheres of the lyceum student's personality, the level of acceptance of the mentor's role, the formation of value-semantic guidelines, and internal motivation for leadership and mutual assistance within the student community. In the context of our research, it acts as an internal regulator of individual behavior, determines the student's value attitude toward society, and integrates a system of patriotic beliefs.

The development of the author's diagnostic tools within the framework of the dissertation research has a strong regulatory and legal foundation that directly regulates the teacher's autonomy and the requirements for educational outcomes.

Specifically, the development of the questionnaire is based on the requirements of the State Standard of Upper Secondary Education, approved by Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 984 dated August 20, 2024 [15]. The specified regulatory document clearly defines target landmarks of specialized education through the formation of learners' key and cross-cutting competencies, particularly such as: empathy, teamwork abilities, critical and systemic thinking, initiative, logical justification of one's position, risk assessment and decision-making, as well as acting responsibly and in accordance with the values of a civil society. Since the State Standard regulates purely content-based requirements for final learning outcomes without establishing unified mandatory methodologies for their diagnosis, a direct need arises for the creation of a specialized

діагностичного інструментарію для оцінювання відповідних показників сформованості цієї готовності. Досі в педагогічній теорії та практиці залишалася невирішеною частина загальної проблеми, що полягає у відсутності стандартизованої методології, яка б дозволяла об'єктивно оцінити ціннісно-сміслові орієнтири, громадянську активність, прагнення до наставництва та колективну суб'єктність ліцеїстів-просвітян. Теоретичне обґрунтування та методичний опис авторської методики педагогічного оцінювання зазначеного компонента становлять основну мету цієї публікації.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні та представленні авторської методики педагогічного оцінювання емоційно-ціннісного структурного компонента готовності учнів ліцеїв МВС України до просвітницької діяльності.

Виклад основного матеріалу. Обґрунтування запропонованої методики спирається на глибинне розуміння сутності емоційно-ціннісного структурного компонента в загальній структурі готовності учнів ліцеїв МВС України до просвітницької діяльності. Цей компонент відображає аксіологічну та спонукальну сфери особистості ліцеїста, рівень прийняття ролі наставника, сформованість ціннісно-сміслових орієнтирів і внутрішню мотивацію до лідерства й взаємодопомоги в учнівському колективі. У контексті нашого дослідження він виступає внутрішнім регулятором поведінки особистості, визначає її ціннісне ставлення до соціуму та інтегрує систему патріотичних переконань.

Розроблення авторського діагностичного інструментарію в межах дисертаційного дослідження має міцне нормативно-правове підґрунтя, що прямо регламентує автономію педагога та вимоги до освітніх результатів.

Зокрема, розроблення анкети ґрунтується на вимогах Державного стандарту профільної середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2024 р. № 984 [15]. Зазначений нормативний документ чітко визначає цільові орієнтири профільної освіти через формування ключових і наскрізних компетентностей

diagnostic framework capable of objectively capturing the level of development of these competencies within the specific environment of security-oriented and national-patriotic lyceums of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.

The legislative and methodological grounds for selecting, designing, and applying author-developed forms, methods, and instruments for evaluating learning outcomes are embedded in a series of regulatory acts governing the educational sector:

- Part 2 of Article 17 of the Law of Ukraine "On Education" establishes the principle of academic autonomy for pedagogical workers, granting educators the legal right to freely choose, adapt, and independently develop methods, techniques, forms, and tools for assessing learners' outcomes, provided they align with the general goals of the educational program [16];

- Article 17 of the Law of Ukraine "On Complete General Secondary Education" details provisions regarding internal pedagogical monitoring of educational quality and systematic assessment of the dynamics of students' personal achievements, emphasizing that assessment must be oriented toward the learner's individual progress and foster intrinsic learning motivation [17];

- Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 4/2822-23 dated September 04, 2023, "On Instructional and Methodological Recommendations for Teaching Academic Subjects in General Secondary Education Institutions", clarifies that amid educational transformations, evaluation must shift its focus from controlling reproductive knowledge to formative assessment, analyzing emotional-value development, self-assessment, and reflective action analysis of learners [18].

To ensure maximum objectivity and systemism in pedagogical monitoring, the measurement of 8 indicators of the emotional-value component is conducted using a comprehensive diagnostic toolkit that combines two complementary blocks:

1. **Basic standardized block:** the standardized and previously validated methodology by S. Schwartz, "Value Survey

здобувачів, зокрема таких, як: здатність співпереживати, працювати в команді, критично та системно мислити, виявляти ініціативу, логічно обґрунтовувати власну позицію, оцінювати ризики та приймати рішення, а також діяти відповідально й згідно з цінностями громадянського суспільства. Оскільки Державний стандарт регламентує суто змістові вимоги до підсумкових результатів навчання, але не встановлює уніфікованих обов'язкових методик для їх діагностування, це створює пряму потребу у розробленні спеціалізованого діагностичного комплексу, здатного об'єктивно зафіксувати рівень сформованості зазначених компетентностей у специфічних умовах ліцеїв безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання МВС України.

Законодавчу та методичну підставу для вибору, конструювання й застосування авторських форм, методів і засобів оцінювання результатів навчання закріплено у низці нормативно-правових актів освітньої галузі:

- частиною 2 статті 17 Закону України "Про освіту" закріплено принцип академічної автономії педагогічних працівників, згідно з яким педагог має законне право вільно обирати, адаптувати та самостійно розробляти методи, методики, форми та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів освіти, якщо вони відповідають загальним цілям освітньої програми [16];

- статтею 17 Закону України "Про повну загальну середню освіту" деталізовано положення щодо здійснюваного внутрішнього педагогічного моніторингу якості освіти та систематичного оцінювання динаміки особистісних досягнень учнів, наголошуючи, що оцінювання має бути орієнтованим на індивідуальний поступ здобувача та підтримувати його внутрішню навчальну мотивацію [17];

- листом Міністерства освіти і науки України від 04 вересня 2023 р. № 4/2822-23 "Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти" роз'яснено, що в умовах освітніх трансформацій оцінювання має змістити фокус із контролю репродуктивних знань на формувальне оцінювання, аналіз

/ *Portrait Values Questionnaire*", which evaluates universalism (striving for justice, equality, and concern for the welfare of others), benevolence (the value of loyalty, honesty, and peer support), security (orientation toward harmony, stability, and protection of national security), and self-direction (independence of thought and action, personal responsibility).

2. **Specialized author-developed block:** our authorial questionnaire, "*Value-Meaning Orientations of an Educator*", which assesses the following 4 indicators specifically tailored to the activities of a lyceum-peer educator: civic engagement and defense of national interests, value-based mentorship, collective agency, and striving for self-development.

The content and methodological structure of the author's questionnaire "*Value-Semantic Guidelines of an Educator*" were developed taking into account the conclusions of S. Symonenko and O. Onyshchenko regarding the deep transformation of value orientations of modern youth under the influence of the existential crisis of the war in Ukraine [14]. The design of the methodology covers 20 statements evaluated by respondents on a 5-point Likert scale (from 1 – "strongly disagree / this is not about me" to 5 – "strongly agree"). The full text of the statements of the author's questionnaire is presented by us in Table 1. Its statements are methodologically distributed by us according to four main indicators, which include 5 statements for each indicator. The data are presented in Table 1.

емоційно-ціннісного розвитку, самооцінювання та рефлексивний аналіз дій здобувачів [18].

Для забезпечення максимальної об'єктивності та системності педагогічного моніторингу вимірювання 8 показників емоційно-ціннісного компонента здійснюється за допомогою комплексного інструментарію, що поєднує два взаємодоповнюючі блоки:

1. **Базовий стандартизований блок:** стандартизована й раніше валідована методика Ш. Шварца "*Портрет цінностей*", яка оцінює універсалізм (прагнення справедливості, рівності та турбота про благополуччя інших), доброзичливість (цінність вірності, чесності та підтримки колег), безпека (спрямованість на гармонію, стабільність і захист національної безпеки) та самостійність (незалежність думок і дій, особиста відповідальність).

2. **Спеціалізований авторський блок:** розроблена нами анкета "*Ціннісно-сміслові орієнтири просвітника*", яка оцінює наступні 4 показники, безпосередньо специфіковані під діяльність ліцеїста-просвітника: громадянську активність та відстоювання національних інтересів, ціннісне наставництво, колективну суб'єктність і прагнення до саморозвитку.

Зміст та методичну структуру авторського опитувальника «Ціннісно-сміслові орієнтири просвітника» розроблено з урахуванням висновків С. Симоненка та О. Онищенко щодо глибинної трансформації ціннісних орієнтацій сучасної молоді під впливом екзистенційної кризи війни в Україні [14]. Конструкція методики охоплює 20 тверджень, які оцінюються респондентами за 5-бальною шкалою Лайкерта (від 1 – "зовсім не згоден / це не про мене" до 5 – "повністю згоден"). Повний текст тверджень авторського опитувальника подано нами в таблиці 1.

Table 1

Questionnaire "Value-Meaning Orientations of an Educator"

No	Item Statement	Scor (1-5 points)
1	The war has changed my system of priorities, and I have learned to value every minute to do something useful for Ukraine.	
2	I could view myself as a representative of the cornet (khorunzhyi) school as a leader responsible for ideological education and national traditions.	

3	After graduating from the lyceum, I plan to enroll in departmental institutions of the Ministry of Internal Affairs or the Ministry of Defense of Ukraine.	
4	In the future, I would like to be a unit commander in order to take responsibility for the collective.	
5	I do not want to connect my life with weapons, but I could consider becoming a medical worker or a rescuer of the State Emergency Service of Ukraine to save people's lives.	
6	I have already decided that after graduating from the lyceum I will remain in Ukraine to overcome together with my people the dangerous challenges we face.	
7	Outstanding commanders of legendary units serve as an example for me; I would like to emulate their heroic deeds.	
8	The security situation in the country has helped me understand the importance of uniting people around a common goal through educational activity.	
9	Learning activities for me represent a conscious choice in favor of social responsibility and joint work for the reconstruction of Ukraine.	
10	I am convinced that victory begins with working on oneself; therefore, my readiness for self-improvement is important for unity in my educational institution.	
11	I am convinced that youth should possess skills in psychological awareness as well as safe handling of weapons and communications in light of the security challenges in our country.	
12	The success of my educational event depends on how thoroughly I have analyzed my own actions and pedagogical situations.	
13	I am convinced that the best way to teach is to build a trusting dialogue where the personality of a peer is respected.	
14	In a situation of dispute, I strive to find a constructive solution that considers the interests of both sides, rather than simply proving I am right.	
15	I realize that by acting as an educator, I develop my own cross-cutting competencies – empathy and teamwork – much faster.	
16	By explaining complex material to others, I better structure my own knowledge and master the research topic more deeply.	
17	I perceive educational activity as a process of assisting peers in their self-development, which requires continuous enhancement of my personal qualities.	
18	I perceive myself as an active agent of activity, which entails personal responsibility for organizing group interaction.	
19	I strive to create conditions in which peers can independently discover knowledge, ensuring their intellectual development.	
20	I am ready to overcome difficulties together with my peers.	

Note: Evaluation is carried out on a 5-point scale: 1 – strongly disagree / not about me at all; 2 – rather disagree; 3 – hard to answer / neutral position; 4 – rather agree; 5 – strongly agree. If a lyceum student does not wish to answer certain questions, they leave the third column blank. In this case, the item will not be counted or subjected to

Примітка: оцінювання здійснюється за 5-бальною шкалою: 1 – зовсім не згоден / це не про мене; 2 – швидше не згоден; 3 – важко відповісти / нейтральна позиція; 4 – швидше згоден; 5 – повністю згоден. Якщо ліцеїст не бажає відповідати на певні запитання, він залишає третю колонку порожньою. В такому разі питання не буде зараховано і не буде піддаватись

calculation, but is considered a negative increment.

The items of the methodology are methodologically distributed across four main indicators, comprising 5 statements per indicator. The data are presented in Table 2.

обчисленням, але вважається як негативний приріст.

Його твердження методично розподілено нами за чотирма основними показниками, які включають по 5 тверджень на кожен показник. Дані представлено в таблиці 2.

Table 2

Scoring Key and Formula Interpretations for the Questionnaire "Value-Meaning Orientations of an Educator"

Indicator	Item Numbers	Interpretation
Civic Engagement (P1)	(item 1 + item 3 + item 5 + item 6 + item 7)	Determines an active civic position regarding the defense of Ukraine's sovereignty, readiness to remain in the country, and connecting one's future with protecting the state or saving lives.
Value-Based Mentorship (P2)	(item 8 + item 11 + item 13 + item 14 + item 19)	Reflects orientation toward educational activities through open, trusting dialogue, respect for the peer's personality, and creating conditions for their development.
Collective Agency (P3)	(item 2 + item 4 + item 15 + item 18 + item 20)	Characterizes self-awareness as an active organizer of group interaction, the capacity to assume responsibility for the collective, and overcoming difficulties together.
Striving for Self-Development (P4)	(item 9 + item 10 + item 12 + item 16 + item 17)	Captures intrinsic motivation for continuous improvement through learning, critical reflection on one's own activity, and analysis of pedagogical situations.

For the final diagnostic assessment of the emotional-value structural component, an integral indicator (total score) is used:

Total Score = P1 + P2 + P3 + P4 (range: 1 to 100 "raw" points).

Based on the results of the pedagogical assessment, a scale for converting "raw" scores into monitoring scale scores (1-12 scores) was developed to determine the levels of formation of the specified component (Table 3).

Для підсумкової діагностичної оцінки емоційно-ціннісного структурного компонента використовується інтегральний показник (сумарний бал):

ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ = P1 + P2 + P3 + P4 (ДІАПАЗОН: 1-100 "СИРИХ" БАЛІВ).

На основі результатів педагогічного оцінювання розроблено шкалу переведення "сирих" балів у бали шкали моніторингу (1-12 балів) для визначення рівнів сформованості зазначеного компонента (табл. 3).

Table 3

Conversion Scale of "Raw" Points into Monitoring Scale Points and Levels of Emotional-Value Component Development

№	Raw Points (1-100)	Monitoring Scale Points (1-12)	Level
1	75-100 points	10-12 points	High (Patriotic-Educational)
2	51-74 points	7-9 points	Sufficient (Constructive)
3	26-50 points	4-6 points	Intermediate (Reproductive)
4	1-25 points	1-3 points	Initial (Destructive / Situational)

The qualitative characteristics of the emotional-value component development levels according to the author's questionnaire methodology include a

Змістова інтерпретація рівнів сформованості емоційно-ціннісного структурного компонента:

• **високий рівень (патріотично-**

comprehensive content interpretation:

• **High Level (Patriotic-Educational) [10-12 points]:** The lyceum student demonstrates high civic engagement and well-developed collective agency, harmoniously combined with skillful value-based mentorship and a continuous drive for self-development, which have become internal imperatives of the personality. The student not only realizes themselves as an active participant in social processes, but also holistically defends national interests in all spheres of life, serving as a role model of responsibility for peers. Their loyalty to Ukraine is active, conscious, and aimed at constructively solving security challenges. The individual possesses facilitation skills, understands their mission as a mentor performing reflective management of group interaction, and transforms any experience into a resource for collective growth.

• **Sufficient Level (Constructive) [7-9 points]:** The student possesses stable civic engagement and understands the social role of value-based mentorship, displaying developed collective agency during collaborative work and demonstrating a basic drive for self-development through critical reflection on their own activities. The lyceum student shows a clear awareness of the importance of uniting people around shared goals, strives for trusting dialogue and respect for the peer's personality, adhering to the fundamentals of pedagogical interaction techniques. The student is ready to analyze pedagogical situations and apply acquired knowledge in practice, though still requiring further skill refinement for deeper forecasting of the results of their educational activities. Their civic position is active: they see their future in Ukraine and are oriented toward joint work and successful overcoming of challenges.

• **Intermediate Level (Reproductive) [4-6 points]:** Civic engagement is situational, collective agency requires stimulation, and value-based mentorship as well as the drive for self-development are realized primarily under external pedagogical guidance. Students at this level possess an initial awareness of responsibility for their actions; however, readiness for independent management of group interaction has not yet become a stable character trait. Patriotic

просвітницький) [10-12 балів]: ліцеїст демонструє високу громадянську активність та розвинену колективну суб'єктність, що гармонійно поєднуються з майстерним ціннісним наставництвом та безперервним прагненням до саморозвитку, які стали внутрішнім імперативом особистості. Учень не лише усвідомлює себе активним учасником суспільних процесів, а й цілісно відстоює національні інтереси у всіх сферах життєдіяльності, виступаючи для однолітків зразком відповідальності. Його вірність Україні є дієвою, свідомою і спрямованою на конструктивне вирішення безпекових викликів. Особистість вільно володіє навичками фасилітації, розуміє свою місію як наставника, що здійснює рефлексивне керування груповою взаємодією, трансформуючи будь-який досвід у ресурс для спільного зростання;

• **достатній рівень (конструктивний) [7-9 балів]:** учень володіє стійкою громадянською активністю та розуміє соціальну роль ціннісного наставництва, проявляючи сформовану колективну суб'єктність під час спільної праці та демонструючи базове прагнення до саморозвитку через критичну рефлексію власної діяльності. Ліцеїст демонструє чітке усвідомлення важливості об'єднання людей навколо спільних цілей, прагне до довірливого діалогу та поваги до особистості однолітка, дотримуючись основ педагогічної техніки взаємодії. Учень готовий до аналізу педагогічних ситуацій та застосування набутих знань на практиці, хоча й потребує подальшого вдосконалення навичок для більш глибокого прогнозування результатів своєї просвітницької діяльності. Його громадянська позиція є дієвою: він бачить своє майбутнє в Україні, орієнтований на спільну роботу та успішне подолання викликів;

• **середній рівень (репродуктивний) [4-6 балів]:** Громадянська активність має ситуативний характер, колективна суб'єктність потребує стимулювання, а ціннісне наставництво та прагнення до саморозвитку реалізуються переважно під зовнішнім педагогічним керівництвом. У ліцеїстів цього рівня наявне початкове усвідомлення відповідальності за власні

orientations are expressed but have not yet transformed into a core inner pillar, due to which the process of becoming an educator is accompanied by the need for ongoing external support—both from educators and the social environment.

• **Initial Level (Destructive / Situational) [1-3 points]:** Characterized by a lack of pronounced civic engagement and collective agency, fragmentation of value-based mentorship, and low motivation for self-development, requiring intensive corrective psychological and pedagogical support. The role of a mentor is not internally accepted by the individual; the student does not perceive themselves as an active agent of social change and sees no connection between their own learning activities and the future of the country. A decrease in meaning-making activity is observed, causing the lyceum student to feel insecure in decision-making and require assistance to restore value-meaning structures and form basic orientations for defending national interests.

Conclusions and research perspectives.

The authors further highlight the data obtained during the pedagogical research and experimental verification of the developed and implemented author's questionnaire and the evaluation of the effectiveness of the implemented author's model for forming the readiness of students of the Ministry of Internal Affairs lyceums for peer-to-peer educational and awareness-raising activities, which allowed us to assess their value-semantic guidelines (Figure 1 and Table 4).

The obtained data indicate that the Ministry of Internal Affairs lyceum students representing both groups demonstrated positive quantitative and qualitative dynamics based on the results of both individual subscales and the evaluation of the general indicator of the formation of value-semantic guidelines in peer educators – Ministry of Internal Affairs lyceum students, which is reflected by us in Table 4 and Figure 1.

вчинки, проте готовність до самостійного керування взаємодією в групі ще не стала стійкою рисою характеру. Патріотичні орієнтири виражені, але ще не перетворилися на внутрішній стрижень, через що процес становлення в ролі просвітника супроводжується потребою у постійній зовнішній підтримці – як з боку педагогів, так і з боку соціального оточення;

• **низький рівень (деструктивний / ситуативний) [1-3 бали]:** характеризується відсутністю вираженої громадянської активності та колективної суб'єктності, фрагментарністю ціннісного наставництва та низькою мотивацією до саморозвитку, що вимагає інтенсивного корекційного психолого-педагогічного супроводу. Роль наставника не є внутрішньо прийнятою особистістю, учень не усвідомлює себе активним суб'єктом суспільних змін та не вбачає зв'язку між власною навчальною діяльністю і майбутнім країни. Спостерігається зниження смислотворчої активності, через що ліцеїст відчуває невпевненість у прийнятті рішень та потребує допомоги для відновлення ціннісно-смыслових структур і формування базових орієнтирів відстоювання національних інтересів.

Висновки та перспективи досліджень. Авторами далі висвітлено дані, які отримані в ході педагогічного дослідження та експериментальної перевірки розробленого та впровадженого авторського опитувальника та оцінці ефективності впроваджено авторської моделі формування готовності у учнів ліцеїв МВС до просвітницької діяльності серед однолітків, що дозволило нам оцінити їх ціннісно-смыслові орієнтири (рисунок 1 та таблиця 4).

Отримані дані свідчать про те, що у ліцеїстів МВС у представників обох груп відзначено позитивну кількісну та якісну динаміку за результатами як окремих субшкал, так і в ході оцінювання загального показника сформованості ціннісно-смыслових орієнтирів у просвітників – ліцеїстів МВС, що відображено нами в таблиці 4 та на рисунку 1.

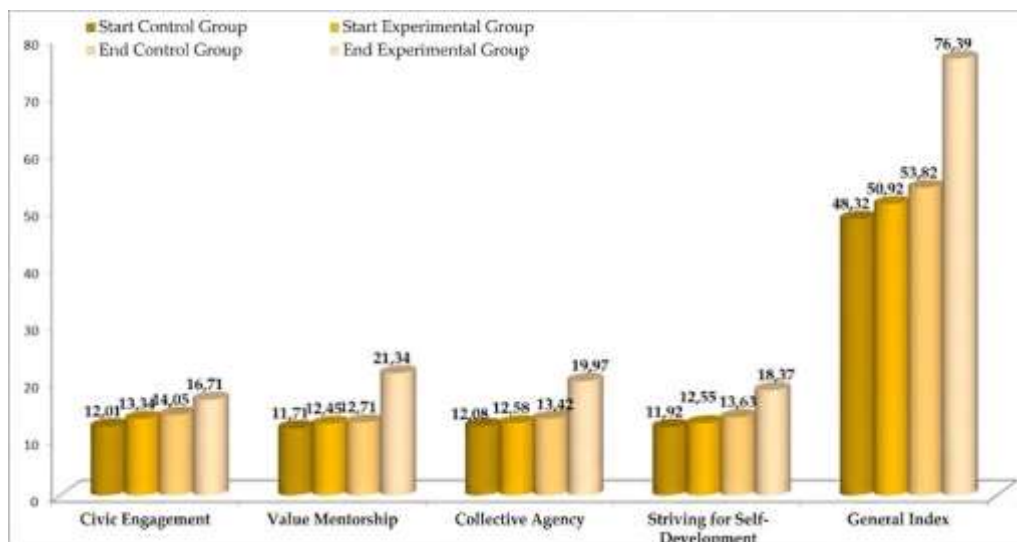


Fig. 1. Distribution of responses from the Ministry of Internal Affairs lyceum students according to the subscales of the methodology "Value and Semantic Guidelines of an Educator"

Table 4

Average indicators according to the subscales of the author's questionnaire "Value and Semantic Guidelines of an Educator" among students of the Ministry of Internal Affairs lyceums during the pedagogical research (in points)

№	Indicators by Studied Subscales	EG Mean at the Beginning of the Study (n 1)	EG Mean at the End of the Study (n 1)	CG Mean at the Beginning of the Study (n 2)	CG Mean at the End of the Study (n 2)	tcalc. between EG and CG at the End of the Study
1	Civic engagement	13,34 ± 0,43	16,71 ± 0,49	12,61 ± 0,53	14,05 ± 0,82	p ≤ 0,05
2	Value mentoring	12,45 ± 0,49	21,34 ± 0,79	11,71 ± 0,46	12,71 ± 0,75	p ≤ 0,05
3	Collective subjectivity	12,58 ± 0,49	19,97 ± 0,78	12,08 ± 0,48	13,42 ± 0,87	p ≤ 0,05
4	Aspiration for self-development	12,55 ± 0,50	18,37 ± 0,81	11,92 ± 0,46	13,63 ± 0,78	p ≤ 0,05
5	Total summary score	50,92 ± 0,48	76,39 ± 0,72	48,32 ± 0,48	53,82 ± 0,80	p ≤ 0,05
	Level	Lower limit of the constructive (sufficient) level	Lower limit of the patriotic-educational (high) level	Upper limit of the reproductive (medium) level	Constructive (sufficient) level	

Note: n1 = 38 persons; n2 = 38 persons; EG – experimental group; CG – control group; tcalc. at $p \leq 0,05$; tcrit. = 1,99

The obtained data indicate that, according to Student's t-test at the beginning of the study, there are no statistically significant differences between the data obtained by us, which confirmed the identity of the group distribution. By the end of the pedagogical experiment, we revealed statistically significant differences according to Student's t-test (tcrit. ≤ tcalc. at $p \leq 0,05$) both in

Отримані дані свідчать про те, що за критерієм Стюдента на початок дослідження між отриманими нами даними відсутні статистично достовірні відмінності, що підтвердило ідентичність розподілу груп. На кінець педагогічного експерименту нами виявлено статистично достовірні відмінності за критерієм Стюдента ($t_{гр.} \leq t_{розр.}$ при $p \leq 0,05$) як за

individual subscales and in the process of comparing average data in groups between the representatives of the experimental group (EG) and control group (CG) of our study, which is reflected in Table 4. The results obtained by us revealed quantitative and qualitative changes in the average indicators within the group, the transition to a higher quality level of functioning according to the studied indicators of "civic engagement", "value-based mentoring", "collective agency", and "striving for self-development", which confirms the effectiveness of the implemented author's model of forming readiness in students of the Ministry of Internal Affairs lyceums for peer education.

The article theoretically substantiates, develops, and pedagogically tests the author's questionnaire "Value-Semantic Guidelines of an Educator", designed to diagnose the emotional-value structural component of the readiness of students of security-oriented lyceums and national-patriotic education of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine for peer education using the "peer-to-peer" technology.

The regulatory, legal, and scientific-pedagogical foundations for using the developed tools in the pedagogical monitoring system are substantiated. The procedure for calculating the integral indicator, converting "raw" scores into a 12-point scale is described, and a qualitative interpretation of the four levels of formation of the specified readiness among students of the MIA lyceums is provided.

The prospect of our further research will be the full coverage of the results of the formative stage of the pedagogical experiment, their analysis, and evaluation of the effectiveness of the implemented author's modular program for forming readiness for education among lyceum students of security orientation and national-patriotic education of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.

окремими субшкалами, так і в процесі порівняння середніх даних в групах між представниками ОГ та КГ нашого дослідження, що відображено в таблиці 4. Отримані нами результати виявили кількісне та якісне змінення середніх показників в групі, перехід на більш якісний рівень функціонування за досліджуваними нами показниками "громадянської активності", "ціннісного наставництва", "колективної суб'єктності" та "прагнення до саморозвитку", що підтверджує ефективність впровадженої авторської моделі формування готовності у учнів ліцеїв МВС до просвітництва серед однолітків.

У статті теоретично обґрунтовано, розроблено та педагогічно апробовано авторський опитувальник «Ціннісно-сміслові орієнтири просвітника», призначений для діагностування емоційно-ціннісного структурного компоненту готовності учнів ліцеїв безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання Міністерства внутрішніх справ України до просвітництва однолітків за технологією "рівний-рівному".

Обґрунтовано нормативно-правові та науково-педагогічні засади використання розробленого інструментарію в системі педагогічного моніторингу. Описано процедуру обчислення інтегрального показника, переведення «сирих» балів у 12-бальну шкалу та надано якісну інтерпретацію чотирьох рівнів сформованості зазначеної готовності у учнів ліцеїв МВС.

Перспективою наших подальших досліджень буде висвітлення результатів формуального етапу педагогічного експерименту в повному обсязі, їх аналіз та оцінка ефективності впровадженої авторської модульної програми формування готовності до просвітництва ліцеїстів безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання Міністерства внутрішніх справ України.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. *Pro osnovy natsionalnoho sprotyvu [On the Foundations of National Resistance]: Zakon Ukrainy vid 16 lyp. 2021 r. № 1702-IX.* Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20> [in Ukrainian].
2. *Zakhyst Ukrainy. Intehrovanyy kurs: modelna navchalna prohrama dlia 10-11 klasiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity [Defense of Ukraine. Integrated course: model curriculum for grades 10-11 of general secondary education institutions]* / avt. kol.;

zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 09 serph. 2024 r. № 1120. Kyiv: MON Ukrainy. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2025/np-zakhyst-ukrainyny-modelna-navch-prohrama-intehrovanyy-kurs-11-04-2025.pdf> [in Ukrainian].

3. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro psykholohichnu sluzhbu u systemi osvity Ukrainy [On approval of the Regulations on the psychological service in the educational system of Ukraine]: nakaz M-va osvity i nauky Ukrainy vid 22 trav. 2018 r. № 509. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, № 62, 2150. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text> [in Ukrainian].

4. Pro zatverdzhennia Kontseptsii rozvytku okhorony psykhichnoho zdorov'ia v Ukraini na period do 2030 roku [On approval of the Concept of mental health care development in Ukraine for the period up to 2030]: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27 hrud. 2017 r. № 1018-r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1018-2017-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

5. Pro priorytetsni napriamy roboty psykholohichnoi sluzhby u systemi osvity u 2025/2026 navchalnomu rotsi [On priority areas of work of the psychological service in the education system in the 2025/2026 academic year]: lyst M-va osvity i nauky Ukrainy vid 21 lyp. 2025 r. № 1/13452-25. Kyiv: MON Ukrainy, 12. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2019/07/19-462-list-na-oblasti.pdf> [in Ukrainian].

6. Pro utvorennia litseiv bezpekovoho spriamuvannia ta natsionalno-patriotichnoho vykhovannia Ministerstva vnutrishnikh sprav [On the establishment of security-oriented and national-patriotic education lyceums of the Ministry of Internal Affairs]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 travnia 2024 r. № 437-r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/420-2024-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

7. Vasiuk, Yu., & Ivanytsia, A. (2025). Sotsialno-psykholohichni chynnyky formuvannia sotsialnoho samovyznachennia pidlitkiv u protsesi osvitnoi vzaiemodii [Socio-psychological factors in the formation of social self-determination of adolescents in the process of educational interaction]. *Novi horyzonty pedahohichnoi maisternosti: vid tradytsii do innovatsii – New horizons of pedagogical skill: from traditions to innovations: kolektivna monohrafiia / za red. M.V. Hrynovoi, & N.V. Kononets*. Poltava: PNPU imeni V.G. Korolenka, 57-79. DOI: <https://doi.org/10.33989/pnpu.966.c3695> [in Ukrainian].

8. Rozvadovska, T.V. (2021). Formuvannia vidpovidalnosti mezhakh studentskoi molodi zasobamy nastavnytsva [Formation of responsibility of student youth by means of mentoring]. *Candidate's thesis*. Kyiv: Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M.P. Drahomanova, 297. Retrieved from: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/896d96ed-0bf6-4d0a-aedd-c1a381a3af2c/content> [in Ukrainian].

9. Huliak, U.M. (2025). Motivatsiino-tsinnisni determinanty boiovoi diialnosti viiskovosluzhbovtiv Zbroinykh Syl Ukrainy [Motivational and value determinants of combat activity of servicemen of the Armed Forces of Ukraine]. *Doctoral thesis*. Kyiv: Natsionalnyi universytet oborony Ukrainy, 294. Retrieved from: <https://nuou.org.ua/assets/documents/rkr-dis-25-13.pdf> [in Ukrainian].

10. Saiuk, M.V. (2026). Pidhotovka osvitnikh lideriv za mahisterskymy prohamamy universytetiv Niderlandiv [Training of educational leaders under master's programs of universities in the Netherlands]. *Doctoral thesis*. Kyiv: Instytut vyshchoi osvity NAPN Ukrainy, 251. Retrieved from: <https://ihed.org.ua/education/repozytorij/dysertatsiyi-ta-avtoreferaty/> [in Ukrainian].

11. *Naskrizna prohrama praktyky: metodychni rekomendatsii dlia здобувачів другого (mahisterskoho) рівня вищої освіти за спеціальністю А4.11 Середня освіта (Фізична культура) Haluzi znan A Osvita [Through program of practice: methodical recommendations for applicants of the second (master's) level of higher education in specialty A4.11 Secondary education (Physical education) Field of knowledge A Education] / ukl.: O.V. Otravenko, M.I. Karpenko. (2025). Poltava: vyd-vo DZ "Luhanskyi natsionalnyi*

universytet imeni Tarasa Shevchenka", 72. Retrieved from: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11181> [in Ukrainian].

12. Otravenko, O.V., & Otravenko, I.V. (2024). Formuvannia natsionalnoi samosvidomosti yak vazhlyvoho chynnyka patriotyzmu kursantskoi molodi [Formation of national self-awareness as an important factor of patriotism of cadet youth]. *Nauka i osvita v hlobalnomu ta natsionalnomu vymirakh: vyklyky, zahrozy, perspektyvy rozvytku – Science and education in global and national dimensions: challenges, threats, development prospects: zb. nauk. prats za mater. III mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Poltava, 22-23 liutoho 2024 r.)* / za red. L.O. Danylchuk. Poltava: v-vo DZ "Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka", vol. II, 57-59. Retrieved from: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10645> [in Ukrainian].

13. Kolomoiets, H.A. (2021). Patriotychne vykhovannia starshykh pidlitkiv u protsesi viiskovo-sportyvnykh ihor [Patriotic education of older adolescents in the process of military sports games]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: In-t problem vykhovannia NAPN Ukrainy. Retrieved from: <https://repository.ldufk.edu.ua/items/fbe4d615-b5d9-4db1-8d3b-f8f9e8b5c60c> [in Ukrainian].

14. Symonenko, S., & Onyshchenko, O. (2025). Transformatsiya tsinnisnykh oriyentatsiy molodi pid vplyvom ekzystentsiynoyi kryzy viyny v Ukrayini [Transformation of value orientations of youth under the influence of the existential crisis of war in Ukraine]. *Nauka i osvita – Science and Education*, № 3, 39-46. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2025-3-5> [in Ukrainian].

15. *Pro zatverdzhennia Derzhavnogo standartu profilnoi serednoi osvity [On approval of the State Standard of Upper Secondary Education]*: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20 serp. 2024 r. № 984. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

16. *Pro osvitu [On Education]*: Zakon Ukrainy vid 05 ver. 2017 r. № 2145-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].

17. *Pro povnu zahalnu seredniu osvitu [On Complete General Secondary Education]*: Zakon Ukrainy vid 16 sich. 2020 r. № 463-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> [in Ukrainian].

18. *Pro instruktyvno-metodychni rekomendatsii shchodo vykladannia navchalnykh predmetiv u zakladakh zahalnoi serednoi osvity u 2023/2024 navchalnomu rotsi [On instructional and methodological recommendations regarding teaching subjects in general secondary education institutions in the 2023/2024 academic year]*: Lyst M-va osvity i nauky Ukrainy vid 04 ver. 2023 r. № 4/2822-23. Kyiv: MON Ukrainy. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1_13729-23#Text [in Ukrainian].

Received: April 14, 2026

Accepted: May 04, 2026

Published: May 29, 2026

